

**החלטה לפי סעיף 14 לחוק התכרור הכלכלית, התשמ"ח-1988 בדבר
מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בין
כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, אלקטרה
קמעונאות בע"מ, מועדון אלקטרה שותפות מוגבלת, שותפות רשומה
מועדון אלקטרה השותף הכללי בע"מ ויינות ביתן בע"מ**

א. פתח דבר

בפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק התכרור הכלכלית, התשמ"ח-1988 (להלן **החוק**), בהסדר שעניינו ניהול מועדון לקוחות בין החברות כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן **כ.א.ל**) לבין אלקטרה קמעונאות בע"מ, מועדון אלקטרה שותפות מוגבלת, שותפות רשומה, מועדון אלקטרה השותף הכללי בע"מ, יינות ביתן בע"מ (להלן **ביחד** אלקטרה) ובנק הפועלים בע"מ (להלן **בנק הפועלים** או **הבנק**, כולם ביחד יכוננו להלן **הצדדים**). הבקשה מתייחסת להסכם משולש בין הצדדים לניהול מועדון לקוחות מבוסס כרטיס אשראי חוץ-בנקאי (להלן **ההסכם**). להשלמת התמונה יוער כי במקביל אושר על ידי היום מיזוג בין הצדדים, במסגרתו יועבר מועדון "ביט-כארד" של בנק הפועלים לידי אלקטרה ויתמזג עם מועדון הלקוחות הקיים של אלקטרה; ההסכם מסדיר את ניהולו של מועדון ממוזג זה.

לאחר שבחנתי את ההסדר בין הצדדים ואת השפעתו על התכרור בשווקים הרלוונטיים, ולאחר שהתייעצתי עם הוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי נכון לעת הזו, מתקיימים בהסדר התנאים הקבועים בסעיף 14(א) לחוק, דהיינו כי ההסדר אינו פוגע פגיעה של ממש בתכרור בשוק, עיקרו אינו בהפחתת התכרור או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נדרשות לשם מימוש עיקרו.

יחד עם זאת, מאחר שלא שוכנעתי כי תנאים אלו יוסיפו להתקיים במשך כל תקופת ההסדר, החלטתי להתנות את מתן הפטור בתנאים הדומים במהותם לתנאים החלים על הסדרים שנבחנו בהערכה העצמית, בהתאם לכללי התכרור הכלכלית (פטור סוג למיזמים משותפים) (הוראת שעה), התשס"ו-2006 (להלן **פטור הסוג למיזמים משותפים**). כך שהצדדים יוכלו להמשיך בהסדר רק כל עוד התנאים מתקיימים ובלבד שהממונה לא הודיעה כי פג התוקף של החלטה זו. בכפוף לתנאים אלה מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור לפי סעיף 14 לחוק התכרור.

ב. ההסדר והצדדים לו

ב.1. הצדדים

בנק הפועלים הוא תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה, המספק שירותים בנקאיים ללקוחות פרטיים וללקוחות עסקיים במגוון רחב של תחומים פיננסיים. שירותים אלה ניתנים כיום בעיקר ללקוחות המנהלים חשבון עו"ש בבנק. בין מוצרי האשראי שהבנק מציע ללקוחותיו ניתן למנות את מסגרת האשראי בכרטיס הבנקאי, ו-"אשראי ברגע" לכל מטרה. לצד האמור, מפעיל בנק הפועלים את אפליקציית התשלומים "ביט" (להלן ביט) המשרתת את לקוחות כלל הבנקים. עיקר פעילותה של "ביט" הוא מתן שירותי תשלום ללקוחות על בסיס כרטיסי חיוב, הכוללים העברת כספים בין משתמשים (P2P). על פי מחקר שערכה רשות התחרות (להלן גם הרשות),¹ ביט היא בעלת נתח שוק משמעותי מאוד בתחום העברות ה-P2P.² לאחרונה בנק הפועלים הרחיב את השירותים הניתנים על גבי ביט לתחומים נוספים. במסגרת זו, בין היתר, ביט פועלת כארנק דיגיטלי ובכך מאפשרת תשלום לבתי עסק באמצעות טכנולוגיית NFC (Near Field Communication).

כ.א.ל היא חברה פרטית המוחזקת על ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ (72%) (להלן דיסקונט) והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (28%). תחומי הפעילות העיקריים של כ.א.ל הם הנפקת כרטיסי אשראי חוץ-בנקאיים, מתן שירותי תפעול, הנפקה של כרטיסי אשראי בנקאיים וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי. מלבד זאת, כ.א.ל מוכרת מוצרים פיננסיים ומציעה לכלל הלקוחות הלוואות שונות לכל מטרה. נכון לעת הנוכחית, כ.א.ל בשליטת בנק דיסקונט, שהוא תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה בבעלות הציבור וגופים מוסדיים, העוסק במתן שירותים בנקאיים בכל תחומי הפעילות הפיננסית. שירותים אלה ניתנים בעיקר ללקוחות שמנהלים חשבון עו"ש בבנק. בנוסף לכך, בנק דיסקונט שולט בחברת פייבוקס, אשר פועלת בתחום התשלומים P2P וכן כארנק דיגיטלי. בינואר 2023 אושר תיקון לתקנות הבנקאות (רישוי) (בנק בעל היקף פעילות רחב), התשפ"ג-2023 אשר מחייב את בנק דיסקונט להיפרד מהחזקותיו בכ.א.ל תוך מספר שנים.

אלקטרה שולטת בקבוצת חברות הפועלת בייצור, שיווק, מכירה והפצה של מוצרי צריכה בתחומי קמעונאות מזון, חשמל, ביגוד והנעלה. אלקטרה מוחזקת (100%) בידי אלקטרה מוצרי צריכה (1970) בע"מ. אלקטרה היא הבעלים של מועדון אלקטרה השותף הכללי בע"מ, שהיא השותף הכללי במועדון אלקטרה, שותפות מוגבלת שותפות רשומה באמצעותה

¹ מחקר שוק: "יישומי העברות P2P" רשות התחרות (21.7.2021).

² נתחי השוק לא פורסמו לציבור במסגרת הדו"ח.

יוחזק וינוהל המועדון שיוחזק בידי יינות ביתן בע"מ. אלקטרה התקשרה לאחרונה בהסכם לזכיינות עם חברת Carrefour (להלן רשת Carrefour), רשת קמעונאות מזון זרה, ועתידה להשיק את הרשת בישראל בקרוב.

2. ההסדר והכבילות הנכללות בו

בהתאם להסכמים בין הצדדים, המועדון יהיה בבעלות אלקטרה. במסגרת זו, מבקשים הצדדים לשתף פעולה ביניהם בניהול והפעלת המועדון לתקופה של 12 שנים (להלן תקופת המיזם). במסגרת שיתוף פעולה זה, בין היתר, כ.א.ל. תנפיק ותתפעל את הכרטיס וכן תעמיד אשראי למחזיקי כרטיס, אלקטרה תנהל את מועדון הלקוחות ותציע ללקוחות המועדון הצעות ערך בחנויות שונות של הרשת ובנק הפועלים יעמיד את אפליקציית ביט לשימוש המועדון.

שיתוף הפעולה כולל כבילות בתחומים הבאים:

- שימוש באפליקציית ביט – אפליקציית ביט תשמש את המועדון כערוץ הפצה דיגיטלי, כאמצעי לצירוף לקוחות למועדון בצורה דיגיטלית למצטרפים חדשים ובפלטפורמה דיגיטלית להצגת נתוני חבר המועדון על גבי האפליקציה (צבירה ופריקה של נקודות, הוצאות וכיו"ב). כמו כן, כרטיס האשראי המונפק יוטמע כברירת מחדל בביט לתשלום לבתי עסק וליחידים הנעשים באמצעות ביט;
- שיתוף בהכנסות ובהוצאות – ההסדר כולל מנגנונים לחלוקת הוצאות שיווק וגיוס לקוחות וכן לחלוקה בהכנסות בגין כרטיסי המועדון;
- בלעדיות בפעילויות שונות הנוגעות למועדון – בכלל זה, בנק הפועלים לא ישתף פעולה עם צד אחר להקמת מועדון לקוחות מבוסס כרטיסי אשראי חוץ בנקאי בתחום המזון ומכשירי החשמל; כ.א.ל. ואלקטרה לא יקיימו ביניהן שיתוף פעולה חיצוני למועדון; וכן אלקטרה לא תהיה מעורבת במיזם אחר להנפקת כרטיסי חיוב.
- איסור טרגוט – על הצדדים נאסר לפנות אל לקוחות המועדון באופן ממוקד ולשווק להם מוצרים מתחרים שלא במסגרת המועדון. האיסור לא חל כאשר הלקוח פונה מיוזמתו בבקשת שירות או מוצר או כאשר הצד פונה באופן רחב לציבור הרחב מבלי לטרגט דווקא את לקוחות המועדון;
- הוראה המחייבת את אלקטרה להציע למועדון את הצעת הערך הטובה ביותר.

במיזם כפי שהובא בפניי לראשונה, ההסכם כלל שיתוף הכנסות בין הצדדים גם בגין הכנסות מפעילות כ.א.ל. באשראי צרכני מחוץ למסגרת הכרטיס. אולם מצאתי כי על פני הדברים שיתוף כאמור מעלה חשש לפגיעה בתחרות מצד בנק הפועלים במתן אשראי ללקוחות בנקים אחרים. זאת, משום שיש בשיתוף הבנק בהכנסות ממתן אשראי על ידי כ.א.ל. בכדי להקטין

את התמריץ של בנק הפועלים להציע באופן עצמאי שלא במסגרת ההסדר אשראי ללקוחות המועדון וללקוחות שאינם מנהלים אצלו חשבון עו"ש בכלל, שכן חלק מההכנסות שהוא ירוויח מכך עשוי לבוא על חשבון הכנסות האשראי של המועדון, שגם מהם הוא מרוויח. מתן אשראי עצמאי כאמור ללקוחות בנקים אחרים צפוי לקדם את פריקות הסל הבנקאי ולערער את שיווי המשקל העל-תחרותי המתקיים בין הבנקים. כמו כן עלה חשש לפגיעה בתמריץ של כ.א.ל להציע ללקוחות המועדון תנאי אשראי משתלמים, שכן חלקה ברווחים הנובעים מכך קטן.

בשל התנגדותי לאישור שיתוף פעולה במתן אשראי בין כ.א.ל לבנק הפועלים, ההסדר המוגש לאישורי בעת לא כולל שיתוף הכנסות מאשראי בין שני השחקנים הפיננסיים. יצוין כי בקשה נפרדת שהוגשה בנוגע לשיתוף פעולה בין בנק הפועלים וכ.א.ל במתן אשראי לכלל לקוחות אפליקצית ביט, נמשכה לאחר שהצגתי בפני הצדדים חששות דומים לאלו שצוינו לעיל.³

ג. ניתוח תחרותי

1.1. עיקרו של ההסדר ונחיצות הכבילות

ההסדר מיועד לסייע לאלקטרה להשיק את מועדון הלקוחות שלה בצורה יעילה ואפקטיבית, ובכלל זאת לאפשר לאלקטרה ולכ.א.ל ערוץ שיווק לבסיס לקוחות רחב ולהתחרות באופן אינטנסיבי יותר בשווקים שבהם הן פעילות. בכך ההסדר צפוי לקדם את התחרות הן בתחום כרטיסי החיוב, בדרך של חיזוק כרטיס חיוב חוץ-בנקאי שיתחרה בכרטיסים הבנקאיים, והן בתחום המזון, בדרך של חיזוק רשת Carrefour.

בשלב הזה של הקמת המועדון, שיתוף הפעולה בין שלושת הצדדים למיזם והכבילות שבו נחוצות למימוש עיקרו של ההסדר והתועלות הנובעות ממנו, שכן הוא משלב בין הצעות הערך של אלקטרה בתחום הקמעונאי; יכולות כ.א.ל בתחום תפעול מועדונים מבוססי כרטיסי אשראי ויכולותיה הטכנולוגיות; והפלטפורמה של ביט וקהל הלקוחות הגדול שהיא משרתת כבר היום. בכך, המיזם צפוי להגדיל הן את כמות כרטיסי המועדון שיונפקו והן את היקף השימוש בכרטיס, ועשוי לסייע לכרטיס המועדון להיות "הראשון בארנק" (TOW-Top of wallet). יתר על כן, חיזוק המועדון צפוי לסייע בקידום הרשת הקמעונאית בקרב לקוחות קמעונאות המזון. אציין כי נחיצות זו נבחנה על סמך נסיבות השוק בעת הנוכחית ודפוסי פעילות של הצדדים, אשר עשויים להשתנות לאורך תקופת ההסדר, בכלל זה, לאור

³ לעניין זה ראו גם הודעה לעיתונות "שיתוף פעולה למתן אשראי של כאל על גבי ביט לא יצא לפועל: הצדדים משכו את הבקשה לפטור מרשות התחרות"

<https://www.gov.il/he/departments/news/cal-bit>

השינויים הצפויים בתחומי האסדרה, פיתוחים טכנולוגיים, מעמדם של הצדדים בשווקים אלה וההשפעה של כל אלה על השווקים נושא ההסדר.

משכך, שוכנעתי כי בעת הנוכחית עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה וכן נחה דעתי כי נכון לעת הזו, הכבילות המתוארות לעיל נחוצות למימוש עיקרו של ההסדר המונח בפניי ומגנות על אינטרס ההסתמכות של הצדדים בעת הכניסה להסדר.

בכך מתקיימים תנאי סעיף 14(א)(2) לחוק.

2.ג. אמצעי תשלום ומועדוני לקוחות

ההסדר שבפניי עוסק בתחום אמצעי התשלום. אמצעי תשלום הם שירותים שמאפשרים העברת כספים ממשלם למוטב. אחת הדרכים לסווג את סוגי התשלומים היא לפי זהות המשלם וזהות המוטב. בכלל זה: תשלומים בין משלם פרטי למוטב פרטי (person to person); ותשלום ממשלם פרטי למוטב עסקי, כגון תשלום עבור רכישת מוצרים (person to consumer או business – C2B או person to business P2B). בסוג תשלום זה כרטיסי חיוב הם אחד מאמצעי התשלום העיקריים.

תחום הפיננסים בכלל ותחום אמצעי התשלום בפרט עברו ועוברים בימים אלה תמורות משמעותיות בהיבטי האסדרה. ביניהן ניתן למנות את: חקיקת חוק נתוני אשראי;⁴ רפורמת הניוד המהיר;⁵ חקיקת חוק שירותי מידע פיננסי;⁶ הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים ועוד.

זאת ועוד, במסגרת הצעת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023 שהונחה בפני הכנסת ביום 23.3.2023, נכלל פרק שעניינו אסדרת העיסוק במתן שירותי תשלום. במסגרת הצעת החוק, נכלל גם סעיף שעניינו הטלת חובה על מפעילי יישומי P2P גדולים לאפשר ללקוחות להעביר כספים ולקבל כספים גם ממי שאינו לקוח של אותו יישומון (היינו, חובת קישוריות).

אסדרה זאת נועדה לאפשר כניסת שחקנים חוץ-בנקאיים נוספים לתחומי התשלומים ובכך להמשיך לקדם את פריקות הסל הבנקאי – היינו מעבר ממצב שבו הלקוח רוכש את כלל השירותים הבנקאיים שלו מבנק יחיד, שבו הוא מנהל את חשבון העו"ש, למצב שבו הלקוח

⁴ חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016

⁵ סעיף 5ב לחוק הבנקאות רישוי (שירות ללקוח), תשמ"א-1981

⁶ חוק שירותי מידע פיננסי, התשפ"ב-2021

רואה לנגד עיניו תחרות על כל מוצר ומוצר, הן מצד בנקים והן מצד גופים חוץ-בנקאיים שמציעים מוצר ספציפי או סל מוצרים צר יותר.

קידום התחרות בתחום התשלומים צפוי לתרום לתחרות גם במוצרים פיננסיים נוספים. מבדיקת הרשות עולה כי ניתן לזהות ניצנים ראשוניים של "שינוי פרדיגמה" בתחום הבנקאי בשנים האחרונות, בין היתר בעקבות הרפורמות שנעשו בתחום. נראה כי הבנקים מתחילים לחשוש ממצב עתידי שבו הם כבר לא יהיו ברירת המחדל המובהקת למתן שירותים בנקאיים ללקוחותיהם, ומתחילים לבחון דרכים להגיע באופן אקטיבי ללקוחות – לרבות לקוחות שאינם נמנים על לקוחות העו"ש של הבנק – עם הצעות ערך מותאמות לצרכיהם בזמן אמת. מדברים אלו עולה כי עולם התחרות העתידי אליו מתחילים להתייחס השחקנים הפיננסיים מבוסס בחלקו על היכולת לייצר ממשקים עם הלקוח ועל שינוי "מסע הלקוח" – היינו הדרך שבה הלקוח מקבל החלטות על צריכת מוצרים ושירותים בנקאיים.

מאחר ששירותי התשלום (בין שמדובר בתשלומים P2P ובין שמדובר בתשלומים לבתי עסק) הם שירותים שהצרכן צורך אותם ברמה יומיומית ומטבעם הם מכילים מידע רב על הלקוח, אספקה של שירותי תשלום היא דרך מרכזית ליצור ממשק עם הלקוח ולאסוף מידע על אודותיו לצורך שיווק מוצרים רווחיים יותר, ובראשם אשראי. כלומר, תחום התשלומים כאמצעי ליצירה ושמירה על קשר רציף של גופים פיננסיים עם לקוחות עשוי לייצר "רצפות מכירה" של מוצרים ושירותים פיננסיים נוספים אשר יהוו ערוץ שיווק והפצה אלטרנטיבי לבנקים.

באופן פרטני, ההסדר נוגע למועדוני הלקוחות מבוססי כרטיס אשראי חוץ-בנקאי.

ישנם שני סוגים עיקריים של מועדוני לקוחות. סוג ראשון קשור למועדון לקוחות ששייך לגוף קמעונאי (למשל מועדון lifestyle של רשת סופר-פארם) או למועדון צרכנים (למשל "חבר" של משרת יקבע וגמלאים) והסוג השני הם מועדוני לקוחות של הגופים הפיננסיים (למשל מועדון Cal Fixback של חברת כ.א.ל). התחרות בתחום כרטיסי אשראי מתמקדת בשאלה מיהו הכרטיס "הראשון בארנק" בו יעשה שימוש הלקוח (TOW).

בתחום מועדוני הלקוחות מבוססי כרטיס אשראי חוץ-בנקאי עולה היבט נוסף הנוגע לענייננו, מעבר לתחרות על TOW, והוא הפוטנציאל של המועדון להוות "רצפת מכירה" לשירותים פיננסיים נוספים.

יודגש כבר עכשיו כי ככל שייוצרו רצפות מכירה משמעותיות נוספות של מוצרים פיננסיים, זאת תהיה התפתחות מבורכת מבחינה תחרותית שתגדיל את פריקות הסל הבנקאי. עם זאת, חשוב להדגיש שאנו מצויים עדיין בשלב מאוד מקדמי של התפתחות זו. כיום מרבית

הלקוחות ממשיכים לרכוש "סל בנקאי" שלם מהבנק שמנהל עבורם את חשבון העו"ש, וקיים קושי להעריך כיצד מגמות אלו יתפתחו ובאיזה קצב.

3.ג. השפעות ההסדר על התכרות

ההסדר העומד לפני הוא הסדר בעל היבטים אנכיים ואופקיים אשר מעלים מספר חששות, הן בהקשר לשיתוף הפעולה כולו והן בקשר לשיתוף הפעולה בין הבנק לכ.א.ל בפרקים הבאים נתייחס לחששות אלה בסדרם.

3.ג.א. ההשפעה על התפתחות רצפות מכירה של שירותים פיננסיים

כיום, לביט ישנן כניסות רבות של משתמשים, מה שיוצר "תנועת גולשים" ("traffic") משמעותית מאוד אשר מסייעת לביט לקבל מידע על הלקוחות ומאפשרת לה להציע להם מוצרים פיננסיים אחרים. תנועת גולשים מסוג זה צפויה להיות תשומה חשובה עבור כל גוף אשר יבקש להקים זירת סחר דיגיטלית. ייתכן שגם כוחה של אלקטרה בתחום הקמעונאות יכול ליצור, לבד או יחד עם אחרים, תנועת גולשים שתהיה משמעותית דיה עבור זירת מסחר שתקום בעתיד ושתבקש להתכרות מול ביט בתחום זירות המסחר של מוצרים פיננסיים. אמנם ההסדר אינו אוסר על אלקטרה להקים פלטפורמה דיגיטלית עצמאית למועדון ואף אינו אוסר על עבודה עם פלטפורמות אחרות, אך הוא מגביל את התמריץ של אלקטרה לעבוד עם פלטפורמות מתכרות או להקים פלטפורמה עצמאית. משכך וככל שביט תהפוך להיות רצפת מכירה משמעותית של מוצרים פיננסיים, עשוי יהיה לעלות החשש כי צינון התמריץ של אלקטרה לעיל יפגע ביכולתן של רצפות מכירה נוספות לקום ולהתכרות גם הן במתן שירותים פיננסיים ללקוחות.

קיים קושי להעריך מה תהיה עוצמת החשש עם התפתחות תחום רצפות המכירה ולאורך כל תקופת ההסדר. כיום ישנו מספר לא מבוטל של מועדוני לקוחות משמעותיים שמופעלים בידי חברות כרטיסי אשראי שונות (למשל מועדון שופרסל-פייבוקס, flycard, רמי לוי, lifestyle, FOX ועוד), וכן אפליקציות אחרות המייצרות תנועת גולשים משמעותית (למשל Wolt, תן ביס, Yellow, Pango, ועוד).

כיום, מרבית השחקנים מקימים אפליקציות שממוקדות בתחום הקמעונאי בלבד, ועדיין לא ברור די הצורך מה יהיו המאפיינים שיקנו למועדונים מסוימים יתרון על פני מועדונים אחרים, מבחינת היכולת להשתמש בתנועת הגולשים לטובת רצפת מכירה דיגיטלית למוצרים פיננסיים. בפרט, לא ברור עדיין עד כמה מועדון הלקוחות של אלקטרה יתברר בייחודי בהיבט זה. כמו כן, קשה להעריך בעת הזו מה יהיו הכיוונים המדויקים שאליהם יתפתח התחום הפיננסי ועד כמה רצפות המכירה הדיגיטליות (ובפרט, ביט) יהיו גורם משמעותי במכירת שירותים ומוצרים הנכללים כיום בסל הבנקאי.

נוכח כל האמור, קיים קושי להעריך את ההשפעה התכרורתית של החבירה בין ביט לבין מועדון אלקטרה במשך כל תקופת ההסדר. לפיכך, בהתחשב בכך שהחשש אינו משמעותי בעת הנוכחית ולנוכח הקושי להעריך את עוצמתו לאורך כל תקופת ההסדר, מצאתי שניתן להפיג את החשש באמצעות תנאים שיתוארו בפרק 3.3 ג. להלן.

3.3 ג. ההשפעה בתחום מתן שירותי תשלום

במסגרת ההסדר יונפקו לחברי המועדון כרטיסים חוץ בנקאיים של המועדון. נזכיר כי הוראות החוק להגברת התכרורות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 אוסרות על בנק הפועלים לתפעל כרטיסי אשראי בעצמו, כך שהבנק אינו יכול לפעול בתחום כרטיסי האשראי בלי שיתוף פעולה עם חברת כרטיסי אשראי. יחד עם זאת, מותר לבנק הפועלים להנפיק כרטיסי אשראי (היינו, להתקשר עם לקוח בחוזה כרטיס אשראי) וכן לקבוע את העמלות והעלויות ללקוח הכרוכות בהפקת כרטיס החיוב והשימוש בו.

שיתוף הפעולה בתחום ההנפקה עלול להעלות מספר חששות:

ראשית, עלול להתעורר חשש לפגיעה בתמריץ של בנק הפועלים להציע ללקוחותיו תנאים טובים בכרטיסים הבנקאיים (ובכלל זה בנוגע לאשראי אגב כרטיס כגון מסגרת אשראי), שכן חלק מהלקוחות שצפויים לעזוב אותו אם ירע את תנאיהם יעברו לכרטיס המועדון, באופן אשר יקטין את אובדן ההכנסות של הבנק מהעזיבה בהשוואה למצב בו בנק הפועלים לא היה מעורב במועדון. יחד עם זאת, מבדיקת הרשות עולה כי יחס ההסטה מכרטיס בנקאי של בנק הפועלים לכרטיס של המועדון המשותף צפוי להיות קטן יחסית וספק אם יש בידי בנק הפועלים לזהות מראש מיהם הלקוחות שיעברו דווקא לכרטיסים אלו. לפיכך חשש זה אינו עולה כעת.

שנית, עלול לעלות חשש שהמיזם יפגע בתמריצים של בנק הפועלים להרחיב את הפעילות שלו במתן שירותי תשלום ללקוחות של בנקים אחרים משום שהרחבה כאמור עלולה לבוא בחלקה על חשבון רווחיו במסגרת המועדון. זאת, בין בדרך של הנפקת כרטיסים חוץ-בנקאיים (בשיתוף עם מתפעל הנפקה) ובין בדרך של קידום פתרונות תשלום כגון העברה מחשבון לחשבון (account to account). בהתחשב בחלקם המצומצם של לקוחות המיזם מתוך כלל ציבור הלקוחות, נראה שנכון למועד זה, גם חשש זה מופג.

שלישית, עשוי לעלות חשש שבנק הפועלים יפעל כדי למנוע מלקוחות הבנק לרכוש שירותי תשלום מהמועדון, על מנת שלא לפגוע בהכנסות שלו ממכירת מוצרים דומים באופן ישיר. גם חשש זה מופג נכון לעת הזו. מעבר לכך שההסדר מגביל את יכולת הבנק לפעול כאמור,

קיימים מועדונים רבים אחרים המציעים כרטיסי חיוב לאותם לקוחות. משכך, חסימת אפשרות הלקוחות להגיע למיזם צפויה דווקא להסיט אותם לאותם מועדונים אחרים, באופן שיפגע בהכנסות בנק הפועלים. לאור כך, ספק רב כי לבנק הפועלים ישנן עלויות כן ולא נראה כי פעולה כאמור תפגע פגיעה של ממש בתחרות בעתיד הקרוב.

לפיכך מדובר בחששות שבעת הזו אינם מעוררים חשש סביר לפגיעה של ממש בתחרות. יחד עם זאת, נוכח הדינאמיות וההתפתחות המואצת של שוק הבנקאות יש קושי להעריך במדויק מה תהיה השפעת ההסדר לאורך כל תקופת המיזם (12 שנים), ועל כן אני סבורה שיש להפיג גם חששות שיתכן ויעלו בעתיד באמצעות התנאים שיתוארו בחלק הבא.

ג.ג.ג. אופן הפגת החששות – הטלת תנאים הדומים במהותם לתנאי פטור הסוג למיזמים

משותפים

כפי שמתואר לעיל, הגם שבעת הנוכחית לא מצאתי כי מדובר בחששות סבירים לפגיעה של ממש בתחרות בשווקים המושפעים מן ההסדר, קיימת אפשרות כי ההסדר יקים חששות תחרותיים בעתיד. מהצד השני וכפי שהורחב לעיל, עיקרו של ההסדר אינו בפגיעה בתחרות ואף צפויות להיות לו תועלות פרו-תחרותיות. על פי הצדדים, תקופת ההסדר הארוכה יחסית נדרשת על מנת להוציא אל הפועל את המיזם ולממש את התועלות שבו.

לפיכך, מצאתי לנכון להפיג את החששות שתוארו לעיל באמצעות תנאים אשר יהיו תקפים לאורך כל תקופת ההסדר, ואשר דומים במהותם לתנאים החלים על מיזמים משותפים שנבחנו בהערכה עצמית על פי סעיף 9א לפטור הסוג למיזמים משותפים.

ההסדר המבוקש אינו עומד בתנאי פטור הסוג, מאחר שסעיף 9א(ב) מחריג מתחולת משטר ההערכה העצמית הקבוע בסעיף 9א(א) "מיזם משותף בין מתחרים אשר נוגע לשיווק טובין משוק מוצר שבו הם מתחרים, אלא אם כן הצדדים למיזם איחדו במסגרתו את כל פעילותם העסקית בייצור או בייבוא הטובין". בין בנק הפועלים לכ.א.ל יש יחסים אופקיים בתחום הנפקת כרטיסי חיוב. מכיוון שההסדר הנוכחי נוגע להנפקת כרטיסים של המועדון המשולש גם ללקוחות בנק הפועלים, אזי מדובר בשיתוף פעולה בין מתחרים (בנק הפועלים וכ.א.ל); אשר נוגע לשיווק טובין (כרטיסי חיוב); בשוק מוצר שבו הם מתחרים (הנפקת כרטיסי חיוב ללקוחות בנק הפועלים); כאשר במסגרת ההסדר הצדדים לא איחדו את כלל פעילותם העסקית בתחום ההנפקה.

על אף שההסדר המבוקש אינו עומד כאמור בתנאי פטור הסוג, אני סבורה שבנסיבות העניין ולאור הניתוח התחרותי שהובא לעיל, הטלה של תנאים הדומים לאלו שחלים על מיזמים

משותפים שנבחנו בהערכה עצמית תאפשר, מחד, את הוצאתו לפועל ומימוש התועלות שבו; ומאידך הבטחת המשך פעולת ההסדר רק כל עוד הוא אינו פוגע בתחרות.

צדדים שביצעו הערכה עצמית והוציאו לפועל מכוחה מיזם משותף נדרשים לעקוב אחר השפעות ההסדר ולהעריך בכל רגע נתון האם הוא עומד בתנאי פטור הסוג. דהיינו, הסדר העומד בתנאי פטור הסוג ושיצא לדרך לאחר שבוצעה הערכה עצמית כאמור, ובשלב מסוים חדל מלקיים את תנאי פטור הסוג מבלי לקבל אישור לפי סעיף 9 לחוק, היתר זמני לפי סעיף 13 לחוק או פטור לפי סעיף 14 לחוק, חושף את הצדדים לו לצעדי אכיפה. מאפיין זה יתקיים גם במקרה זה, נוכח התנאי לפיו הפטור יחול אך ורק אם ההסדר אינו פוגע פגיעה של ממש בתחרות בכל שוק ואם עיקרו אינו פגיעה בתחרות ואם אין בו כבילות שאינן נחוצות לשם מימוש עיקרו (זאת בדומה לתנאי הקבוע בסעיף 9א(א) לפטור הסוג למיזמים משותפים).

התנאי הנוסף שקבעתי, המאפשר לי להודיע בכל עת כי הפטור יפסיק לחול החל ממועד מסוים, מעמיד אף הוא את הצדדים במצב דומה לזה שהיה חל עליהם אם הם היו יכולים להוציא לפועל את המיזם המשותף ביניהם בהתאם לכללי פטור הסוג למיזמים משותפים. שהרי, סעיף 15(א)(ז) לחוק מקנה לממונה סמכות להודיע בכל עת כי היא מחריגה הסדר שיצא לדרך לאחר שבוצעה הערכה עצמית מתחולת פטורי הסוג ו"קוראת" אותו לבחינה פרטנית.

לאור האמור לעיל ובכפוף לתנאים שהטלתי, מצאתי שמתקיימים בהסדר תנאי סעיף 14(א) לחוק התחרות.

ד. סוף דבר

לאחר שנועצתי עם הוועדה לפטורים ולמיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק התחרות ולהעניק להסדר את הפטור המבוקש בתנאים שיפורטו להלן למשך תקופת המיזם. החלטתי זו נתונה לערר בפני בית הדין לתחרות על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור, בהתאם לסעיף 15(א) לחוק התחרות.

ה. התנאים למתן הפטור:

1. הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:	
כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, לרבות אדם קשור;	"כ.א.ל"
בנק הפועלים בע"מ, לרבות אדם קשור;	"בנק הפועלים"
אלקטרה קמעונאות בע"מ, מועדון אלקטרה שותפות מוגבלת, שותפות רשומה, מועדון אלקטרה המועדון הכללי בע"מ ויינות ביתן בע"מ, לרבות אדם קשור למי מהן;	"אלקטרה"
מי ששולט בתאגיד, תאגיד שנשלט על ידו וכל תאגיד הנשלט בידי מי מהם; לעניין זה "שליטה" כהגדרתה בחוק התחרות;	"אדם קשור"
שיתוף פעולה בין בנק הפועלים, כ.א.ל ואלקטרה להקמת ותפעול מועדון לקוחות, שפרטיו מפורטים בהסכם מיום 10.8.2022 בין בנק הפועלים, כ.א.ל ואלקטרה להקמת מועדון לקוחות, וכן הסכם נוסף מיום 10.8.2022 בין בנק הפועלים וכ.א.ל הנלווה לשיתוף הפעולה ושעיקרו הסדרת השתתפות הצדדים לו בתשלומים למועדון הלקוחות והחלת התנאים המסחריים על כרטיסי ביטקארד, ולמעט העברת מועדון הלקוחות "ביט-כארד" מידי בנק הפועלים לידי אלקטרה אשר אושר במסגרת החלטת מיזוג מיום 30.4.2023 ⁷ ;	"ההסדר"
חוק התחרות הכלכלית, תשמ"ח-1988;	"חוק התחרות"
כ.א.ל, בנק הפועלים ואלקטרה;	"הצדדים"

⁷ החלטה בתיק מזג 048465-2022.

2. הצדדים לא יהיו צד להסדר, כולו או מקצתו, אלא בעת שמתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

א. עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בהסדר כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

ב. הכבילות שבהסדר אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של שוק המושפע מן ההסדר, או שהן עלולות להגביל את התחרות בחלק ניכר של שוק כאמור, אך אין בהן כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור.

3. מבלי לגרוע האמור בסעיף 2 לעיל, הצדדים לא יהיו צד להסדר, כולו או מקצתו, אם הודיעה הממונה לצדדים כי פטור זה לא יהיה בתוקף ממועד שיקבע על ידה (להלן בסעיף זה המועד הקובע). האיסור על הצדדים להיות צד להסדר, כולו או מקצתו, ייכנס לתוקף במועד הקובע.

מיכל כהן

הממונה על התחרות

ט' אייר תשפ"ג
30 אפריל 2023